

Høringsinnspill forvaltningsplan Skrim og Sauheradjella naturreservat

Viken fylkeskommune:

Viken fylkeskommune er av den oppfatning at det i forvaltningsplanen er god balanse mellom vern og bruk. Det kan nok forventes en viss koronaeffekt med økt besøk i naturen, også i verneområder, som åpner for at nye målgrupper ser verdiene av urørt natur. Tilretteleggings- og forvaltningstiltakene virker fornuftige, og det er lurt med en aktiv og positivt vinklet informasjons-/kommunikasjonsstrategi. Vi vil kommentere at terrengsykling er en aktivitet i vekst, og vi anbefaler at besøksstrategien tar høyde for noe mer sykling i området, innenfor rammen av verneforskriften for naturreservatet.

Vi vil kommentere at det på side 16 (Friluftslivs-kapittelet) er vist til gamle veiledere. DN håndbok 27-2006 er erstattet med Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv, Veileder M-1326-2019 og Merkehåndboka (2009) er erstattet med Merkehåndboka. Tilrettelegging og synliggjøring av turruter 2019 (Den Norske Turistforening, Innovasjon Norge, Friluftsrådenes Landsforbund).

Det ligger en steinalder-boplass (id 35316 i den nasjonale databasen for kulturminner; Askeladden) ved Ivarsbu i enden av Store Stølsvann. Lokaliteten ligger ved rute B2 og pkt. 65 på forvaltningskartet. Boplassen kan være utsatt for slitasje og uønsket skade da Ivarsbu med 25 sengeplasser og inntil 1000 besøkende pr. år, er en av de mest besøkte områdene når vi ser bort fra området ved Omholtfjell og Omholtseter.

Like nord om Lønstøldalen, mellom to stier, bl. a ved rute A9, er det en fangstgrop (id 45324). Denne er ikke direkte berørt, men i og med at den ligger mellom to stier, ville det kanskje være aktuelt å kunne formidle dette kulturminnet gjennom skilting ved stien.

Ved stien vest om Binetjern ligger ei hustuft fra seterdrift i området (id 275163). Setre vil være knyttet til en bruksfase yngre det som regnes som automatisk fredet, men enkelte av disse kan også ha spor bevart i grunnen som kan dateres til middelalder, og eventuelt jernalder.

I Viken fylkeskommune bidrar vi gjerne med råd og kunnskap når det gjelder skjøtsel, vern og formidling av kulturminnene.

Avdeling for samferdsel (fylkesveg) har ikke merknader i saken.

Statsforvalternes kommentarer: Vi vil rette opp teksten i forvaltningsplanen slik at det vises til oppdaterte veiledere om friluftsliv. Vi takker for nyttig informasjon om kulturminner.

Tønsberg og omegn turistforening, Larvik og omegn turistforening, Skrim Hytteservice SA og Skrim hytteeierforening:

De lokale vurderingene som ligger til grunn for ønske om flytting og oppgradering fra kategori A til kategori B, for skiløype Leikaråsen – Einangen – Fjellvatna, støttes.

Kommentarer til innholdet i forvaltningsplanen. *Fra side 20:*

Fiske representerer også en stor rekreasjonsverdi, og en rekke vann blir kalket og skjøttet. I dag er det ørret i de fleste av vannene, også i mange av de vannene som ble regnet som tomme på grunn av forsuring. I Store Stølevann er det sik.

Innspill til tekst. Side 20:

I Store og Lille Stølevann er det sik.

Innspill til tekst. Side 24:

- Styggemannshytta mangler i oversikten på turisthytter. Hytta har 2 – 3 sengeplasser og anslagsvis 100 personer overnatter pr år.

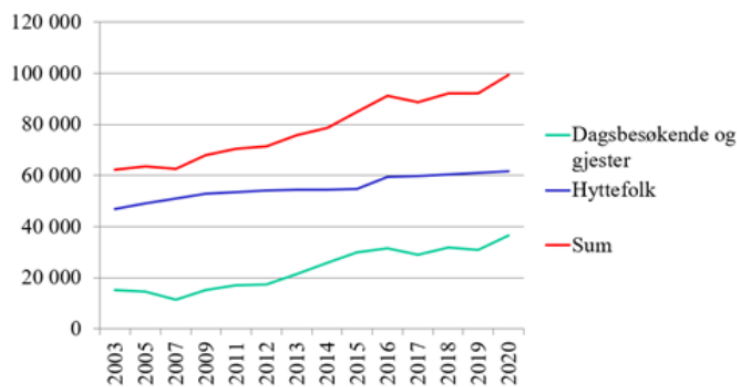
- Darrebu har flere besøkende enn oppgitt i planen, anslår over 200 personer pr. år.

- Ivarsbu har 32 sengeplasser og ca. 1 200 overnattinger (persondøgn) pr år.

Andre opplysninger

Skrim Hytteservice anslår ca. 100 000 persondøgn og besøkende pr år til Skrim/Omholtfjell og rekreasjonsområdene innenfor, som i stor grad er en del av naturreservatet er. Dette basert på trafikk tall fra bomveiene opp til Skrim.

Totalt antall besøkende pr år på Skrim – Omholtfjell og Støle

Dagsbesøkende: Antall biler x 3

Hyttefolk: Antall hytter x 3 personer x 3 dager x 10 besøk

Annet

Vi ønsker at det vurderes å gi løyver for løypekjøring med samme varighet som forvaltningsplanen, eller til aktuelle søkere avslutter sin løypekjøring.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vil rette opp og legge inn flere av de nye opplysningene fra dere i forvaltningsplanen. Statsforvalteren vil ikke gi tillatelse til løypekjøring med lengre varighet enn det som er vanlig praksis, dvs enten treårige eller femårige tillatelser. Forvaltningsplaner bør revideres hvert 10. år, men på grunn av manglende ressurser og lite behov kan det gå flere år før en forvaltningsplan revideres. Det er derfor vanskelig å samkjøre dette. Figuren som viser totalt antall besøkende per år i området Skrim- Omholtfjell og Støle er nyttig statistikk for forvaltningen.

DNT Vestfold og Telemark:

1. På side 22 i planen er det nevnt 7 innfallsporter til verneområdet og at det er er/skal være informasjonsskilt der. Det kunne gjerne være en kort beskrivelse av hvor disse

innfallsportene er.

2. Informasjonsskiltene har mangler. Forutsatt at skiltet er det samme som man finner under Faktaark naturbase og som pdf-vedlegget Plakat. Plakaten har betydelig med skrift, og nederst i midtre kolonne finner man det som er viktigst for brukerne av området: **Hvordan ferdes i og bruke området.**

Dette avsnittet burde få en vesentlig mer fremtredende plass på plakaten og gjerne fremheves med en iøynefallende fargesetting. Slik det er i dag tror vi teksten drukner blant øvrig tekst og blir i liten grad lest. Det mangler også et punkt i teksten. På side 15 i planen står det bl.a. om arrangementer og hva tilskuere kan og ikke kan. Her er nevnt at det kan lages bål, men at man ikke har lov til å bruke øks eller sag for å skaffe ved til bålet. Dette punktet er ikke tatt med på plakaten. For å være litt fremtidsrettet bør dette avsnittet skrives på flere språk enn bare norsk og engelsk.

Under samme avsnitt bør det også tas med det generelle bålforbudet mellom 15.04 og 15.09.

3. På side 21 og 22 i planen står det en del om besøksstrategi, men vi finner lite om informasjonsstrategi. Her bør planen være mye tydeligere, spesielt med tanke på fotturistene i området. Selv om de fleste brukerne kommer inn i verneområdet via de 7 innfallsportene, tror vi det er mange som ikke leser informasjonsplakaten.

Vi tror imidlertid det er mange som bruker appen UT.no eller andre digitale flater når de planlegger tur. Det bør derfor innledes et samarbeid med DNT og Miljødirektoratet med henblikk på å få til digitale løsninger som automatisk gir link til ferdsels- og bruk punktene når man er på UT.no og/eller andre turplanleggere.

Et av våre medlemmer har privat allerede (mars 2021) hatt dialog med DNT v/Trygve Kolderup og Miljødirektoratet v/Kim Daniel Hansen om digital lett tilgjengelig info. Dette til info om Statsforvalteren ønsker å forfølge dette sporet.

Statsforvalterens kommentarer:

Vi takker for innspillene om forbedringspotensial for informasjonsskiltene og tips til ny informasjonsstrategi. Oppdatering av plakaten på informasjonstavlene er på tiltakslista, men på grunn av utfordringer med kapasitet hos Statsforvalteren og behov for oppfølging av andre verneområder vil det ta noe tid før nye tavler vil bli utarbeidet. Når det gjelder informasjonsstrategien så er det gode innspill, men dette er et arbeid som bør bli utført sentralt og er ikke noe vi kan ta stilling til i forhold til denne forvaltningsplanen.

De sju innfallsportene med informasjonstavler vises for øvrig som firkanta informasjonssymbol i kartvedleggene til forvaltningsplanen.

NVE:

Som opplyst i forslag til forvaltningsplan for Skrim og Sauheradjella naturreservat er det flere dammer og magasiner i området som utnyttes til kraftproduksjon. Vi har ingen merknader til høringen når det kommer til energi- og vassdragsinteresser utenfor dette.

Norsk orientering:

Norsk Friluftsliv opplever gjennom våre medlemsorganisasjoner at nye verneområder i en del tilfeller setter ubegrunnede begrensninger på deres tradisjonelle aktiviteter. Grunnen er, slik vi oppfatter det, ukritisk bruk av standard forskriftsmal for nye naturreservater.

De fleste lag og foreninger er små og drives på dugnad på fritiden og har ofte mer enn nok med å drive med sine primære oppgaver, som er å skape aktivitet for sine medlemmer og befolkningen ellers. Det er derfor utfordrende for disse små lag og foreninger å følge med og ivareta sine interesser i den formelle verneplanprosessen. Resultatet har derfor, ved flere anledninger, vært at myndighetene ikke har vært klar over de aktuelle brukerinteressene, og dermed heller ikke tatt hensyn til disse. Dette har blant annet gått ut over små orienteringsklubber og deres aktiviteter som turorientering og mindre orienteringsløp.

I merknaden til § 3 har vi derfor lagt inn at med «større arrangement» menes normalt arrangementer over 200 deltakere. Vi har også lagt inn forutsetningen om fellesturer og fellestreninger normalt ikke regnes som større arrangementer. Det samme gjelder utsetting av turposter og liknede, men for å hindre uheldig plassering av poster, turpostkasser etc., mener vi plassering derfor bare bør avklares med forvaltningsmyndigheten uten at det må søkes om. Fordi det er svært få poster som har over 200 besøkende, og gjennomsnittlig antall besøkende ligger langt under dette, bør dette kunne avklares på enkelt og ubyråkratisk måte.

For å gjøre det enkelt og forutsigbart, både for forvaltningen og for arrangører, mener vi at årlige arrangementer over 200 deltakere bør være tillatt, forutsatt at det er inngått en avtale om dette mellom forvaltningsmyndigheten og arrangør. En slik formalisert avtale vil sikre kontakten og samarbeidet mellom forvaltningsmyndigheten og arrangør. *I § 4 har vi derfor lagt inn som et generelt unntak at større årlige arrangementer, som har naturen som naturlig arena, er tillatt, forutsatt at det er inngått avtale om dette med forvaltningsmyndigheten. I merknaden til § 4 har vi lagt inn at det må settes konkrete vilkår på bakgrunn av en faglig avveining mellom verneverdiene og brukerinteressene. Vi legger ved et godt eksempel på slike avtaler som er inngått mellom forvaltningsmyndigheten og arrangør av årlige arrangementer, samt en verneforskrift som vi mener har løst dette på en god måte.*

Statsforvalterens kommentarer:

For Skrim og Sauheradjella naturreservat gjelder bestemmelsen «Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt» jf. verneforskriften § 3 punkt 5. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 punkt 5 jf. verneforskriften § 5 punkt 16.

Forvaltningsplanen legger ikke opp til endringer av verneforskriften, men vi noterer oss deres ønsker.

Det vises til brev fra Miljødirektoratet av 09.09.2020 til Norsk Friluftsliv vedrørende forslag til endringer i forskriftsmal for naturreservater:

«Når det gjelder arrangementer, er standardbestemmelsen i forskriftsmalen for naturreservater et forbud mot større arrangementer. Denne bestemmelsen har vært justert de senere år, tidligere var det et generelt forbud mot idrettsarrangementer. Forskriftsmalen har videre en bestemmelse som åpner for å gi tillatelse til større arrangementer etter søknad. Miljødirektoratet mener større arrangementer fortsatt må være søknadspliktig i naturreservater. Større arrangementer kan omfatte mange ulike typer arrangementer, både idrettsarrangementer (o-løp, terrengløp, sykkeløp, skiløp mv.) og kulturarrangementer som konserter mv. Det kan være behov for tilrettelegging for publikumsområder, sanitærforhold mv. og oppsetting av midlertidige innretninger som scene o.l.

I noen områder kan det være det ikke bør gjennomføres større arrangementer av hensyn til verneverdiene, mens i andre områder kan dette være ok. Det er forvaltningsmyndigheten som må foreta disse vurderingene, og som må ha mulighet til å stille vilkår til gjennomføringen. En

unntaksbestemmelse som forbyr "større arrangementer som kan forringe verneverdiene" vil etter Miljødirektoratets vurdering være uklar, og vil uansett kreve en avklaring fra forvaltningsmyndigheten. Hvordan søknadsbehandlingen skal gjennomføres, må avklares i dialog med forvaltningsmyndigheten. Verneforskriftens bestemmelser må åpne for å kunne stille vilkår, og det må da være et vedtak/tillatelse og ikke kun en "utsjekk" eller avtale. Vi tror det reelt sett ikke er stor forskjell mellom det Norsk Friluftsliv og Miljødirektoratet/forvaltningsmyndighetene her ønsker når det gjelder å finne praktiske løsninger. Det sentrale her er at det faktisk er en dialog mellom brukerinteresser og forvaltningsmyndighet og at denne skjer på en så effektiv og ubyråkratisk måte som mulig.

Forskriftsmalen gir ikke en entydig definisjon av større arrangementer. Miljødirektoratet mener dette heller ikke er hensiktsmessig, og dette gir også rom for at forvaltningsmyndigheten kan foreta en konkret vurdering av om et arrangement faller inn under forbudet og dermed krever tillatelse. Normalt vil arrangementer med over 50 personer etter vårt syn måtte regnes som søknadspliktig.

Det er i forskriftsmalen presisert at forbudet mot større arrangementer ikke er ment å regulere ordinær turvirksomhet i grupper. Miljødirektoratet vil ta inn en ytterligere presisering i merknadene om at fellesturer og fellestreninger ikke regnes som arrangement. I eksisterende verneforskrifter kan det imidlertid være brukt andre formuleringer som innebærer at slike aktiviteter krever tillatelse, for eksempel i verneområder hvor organisert ferdsel er regulert.

Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger. Det følger av forskriftsmalen at det kan tas inn særskilt unntak for dette.

...

I mange tilfeller mener direktoratet det kan gis generelle unntak for å sette ut turorienteringsposter. Der det er forvaltningsplan, kan det omtales om det er sårbare områder som bør unngås. Dette kan også tas i dialog med forvaltningsmyndigheten.»

Statsforvalterne har etter innspillsrunden vurdert om vi gjennom revisjonsarbeidet med forvaltningsplanen skal peke ut større områder som kan benyttes til turorientering uten at arrangør trenger å ta kontakt med forvaltningsmyndigheten for å søke om dispensasjon, men vi vil ikke starte opp et slikt arbeid nå da det vil forsinke arbeidet med å få ferdigstilt forvaltningsplanen. Vi ønsker heller at arrangør tar kontakt og opplyser hvor de kan tenke seg å sette ut poster, slik at vi kan vurdere hvert forslag for seg. Skrim og Sauheradjella naturreservatet har hekkende sårbare fuglearter som det er viktig å ta vare på. Disse er spesielt sårbare på våren og til midten av juli. Opplysninger om flere av disse artene er sensitive, og skal ikke offentliggjøres. Vi ønsker ikke utplassering av turorienteringsposter i nærheten av slike hekkende sårbare arter.

Buskerud orienteringskrets:

Vernebestemmelsene må differensieres og baseres på kunnskap om konsekvenser av aktuell bruk av reservatet, for vårt ved kommende orienteringsaktivitet. Dette er spesielt viktig for nye verneområder som tradisjonelt brukes mye til aktiviteter. Det er svært uheldig og kritikkverdig hvis slike bestemmelser ikke tar hensyn til faktiske konsekvenser av dagens bruk. Dette kan fort bli tilfelle hvis det brukes mal for forvaltningsplanen som tar utgangspunkt i langt mer sårbare områder enn det aktuelle turområdet som kanskje vernes primært av hensyn til «gammelskog». I typiske turområder

bør vernetiltak uansett veies mot aktivitets- og folkehelse hensyn.
Det vises forøvrig til høringsuttalelse fra Kongsberg o-lag.

Statsforvalterens kommentarer:

Det er kun forvaltningsplanen som skal revideres nå, og ikke verneforskriften. Men vi vi noterer oss deres ønsker. Vi viser for øvrig til våre kommentarer til høringsinnspillet fra Norsk Orienteringsforbund.

Orienteringslaget Tønsberg og omegn (OTO):

OTO har et sterkt ønske om å kunne tilby klubbene i Vestfold og Telemark mindre kretsløp også på det gamle kartet inne i naturreservatområdet. Vestfold og Telemark Orienteringskrets teller mellom 150 og 200 løpere på våre lokale løp. Videre er det ønskelig, både fra klubbens side og fra publikum/deltagere at det blir lagt ut turorienteringsposter i området. Skrim ligger i perfekt dagsturavstand fra Vestfoldbyene, og det er stor interesse for å delta på turorientering på Skrim. Et neste arrangement som kan være aktuelt, er å tilby Stolpejakt i det samme området. Dette er et lavterskeltiltak for å få utrente ut på tur, gjerne med barnevogn og rullestol. Stolpejakt legges derfor primært til veier og store stier.

OTO er glad for at forvaltningsplanen for Skrim og Sauheradjell tas opp til revisjon og håper våre ønsker om fremtidig aktivitet kan tilgodeses.

Statsforvalterens kommentarer:

Det er kun forvaltningsplanen som skal revideres nå, og ikke verneforskriften. Men vi vi noterer oss deres ønsker. Dersom dere ønsker å etablere stolpejakt innenfor verneområdene, så må det søkes forvaltningsmyndigheten. Vi viser for øvrig til våre kommentarer til høringsinnspillet fra Norsk Orienteringsforbund.

Lederen i Kongsberg orienteringslag:

O-sporten har arrangert mange store o-løp fra Omholtfjell med blant annet Solo i 1979 med ca. 4.500 deltagere, flere ganger Sørlandsgaloppen på -80 og -90 tallet med ca. 1000 deltagere og nå senest NM i 2019. NM-arrangementet foregikk på utsiden av naturreservatet, mens flere av de tidligere arrangementene har hatt løyper inn i dagens naturreservat.

Terrenget ved Omholtfjell/Fantefjell har en skrint jordsmonn med åpen barskog og mye bart fjell. Det er derfor et terreng som etter vår oppfatning tåler en del ferdsel. Kongsberg o-lag håper at bruk gjennom turorientering og tillatelse for mindre o-løp kan skrives inn i verneforskriften §4 Unntaksbestemmelsene slik som f.eks. Miljødirektoratets standard tekst: *Turorientering med faste sesongposter og orienteringsløp med maksimalt 200 deltakere, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes.*

Statsforvalterens kommentarer:

Det er kun forvaltningsplanen som skal revideres nå, og ikke verneforskriften. Men vi vi noterer oss deres ønsker. Vi viser for øvrig til våre kommentarer til høringsinnspillet fra Norsk Orienteringsforbund.

Norsk Organisasjon for Terrengsykling (NOTS):

Friluftsliv er en viktig del av formålet til naturreservatet. Området forvaltes aktivt for friluftformål, stier og løyper ryddes og merkes aktivt, og det legges opp til stort aktivitetsnivå med renn og løp ifølge verneplanen.

1. Det er urimelig å ha spesielle begrensninger på aktiviteter som terrengsykling i etablerte stier og traseer, ref. Stortingsmeldingen om Verneområder (2016) og generelle politiske føringer om at det ikke skal være begrensninger i adgang til sykling i verneområder. Vi ber derfor om at det tydeliggjøres i verneforskriften at det er tillatt å sykle i eksisterende traseer, veier og stier i naturreservatet.
2. Informasjon om ferdselsbestemmelser må være lett tilgjengelig, noe det ikke er i dag. Det beste og enkleste er å følge standardformuleringen for verneplaner (punkt 5b): "sykling, riding og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier og veier vist på vernekartet."
3. DNTs merkehåndbok kom i ny versjon i 2019. Det refereres til 2008-utgaven i verneforskriften.

Statsforvalterens kommentarer:

Det er kun forvaltningsplanen som skal revideres nå, og ikke verneforskriften. Men vi noterer oss deres ønsker.

I dag sier vernebestemmelsen § 3 punkt 7: «Bruk av sykkel, hest og kjerre, samt ridning er forbudt utenom på eksisterende veger og traseer som er godkjent i forvaltningsplan, jf. § 7.». Godkjent ride- og sykkeltrasé er vist med prikkete linje i kartvedleggene til forvaltningsplanen.

Vi vil spesifisere i forvaltningsplanen at det er tillatt å sykle og ri på eksisterende veger i verneområdet, men ikke på stier. Men det er tillatt på godkjent trasé i forvaltningsplanen.

Vi vil oppdatere forvaltningsplanen med henvisning til den riktige og oppdaterte merkehåndboka.

Svanstul hytteforening:

1. Svanstul hytteforening v/Olavholt@online.no ønsker å bli registrert som interesseorganisasjon i verneplanen på linje med andre lag og interesseorganisasjoner i området.
2. Ved gjennomlesningen av verneplanen og tiltaksplan har jeg forgjeves søkt etter protokoller fra møtene i det rådgivende utvalget som har som oppgave å bidra til god forvaltning av området. Det kan derfor synes som dette utvalget ikke lenger er aktivt fungerende. En god forvaltning avhenger av at tiltaksplaner aktivt følges opp, gjennomføres og informeres om slik at også brukerne av området involveres i forvaltningen. Det kan synes som dette arbeidet kunne fortjene å styrkes.

Statsforvalternes kommentarer:

Statsforvalterne vil legge til Svanstul hytteforening i adresselista til seinere bruk. Protokollene fra møtene i det rådgivende utvalget har ikke noe direkte med høringen av forvaltningsplanen å gjøre, men protokollene skal legges ut i postlistene til Statsforvalterne og til kommunene som er med i det rådgivende utvalget. Det har vært årlige møter i det rådgivende utvalget i alle år med unntak av 2021 (møtet ble da utsatt pga. koronasituasjonen). Alle kan be om innsyn i postlistene til kommunene og Statsforvalterne.

Skien kommune:

Skien kommune tar den reviderte forvaltningsplanen for Skrim og Sauheradjella til orientering, og har ingen merknader til planen.